

DEBAT

Skriv til ideer@weekendavisen.dk

Perpetuum mobile?

Christian Aage
Civilingeniør, ph.d.
Georginevej 11
2970 Hørsholm

EVIGHEDSMASKINEN lever og har det godt i Norge! I IDEER den 4. marts hævdes det, at »varmepumpen leverer mere energi, end den bruger: Dels den energi, som den suger ind i systemet, dels den el, der bruges til at drive kompressoren med.«

Denne sensation er for god til at være sand, og det er den naturligvis heller ikke. Den

omtalte varmepumpe modtager varmeenergi fra et i praksis uudtømmeligt reservoir, nemlig Drammenfjordens 4 grader varme vand. Ved fordampning og kompression af et kølemiddel kan maskinen hæve temperaturen på den modtagne varmeenergi til et praktisk brugbart niveau, her 90 grader celsius. Til at drive kompressoren bruges der elektricitet, men fidusen er, at varmepumpen afleverer mere varmeenergi til forbrugeren end den modtagne elektriske energi fra nettet, typisk fire gange så meget. Resten af energien kommer fra vandet i Drammenfjorden, som derved bliver en lille smule koldere. Men den totale

energi ud af varmepumpen er den samme, som kommer ind.

Artiklen rejser et mere generelt spørgsmål: Hvordan kan det være, at emner inden for politik, økonomi, etnografi, lingvistik, filosofi, litteratur, sport, medicin, musik, billedkunst, havekunst og madkunst i WA som en selvfølge behandles af journalister med den højeste grad af sagkundskab, mens teknisk-videnskabelige emner overlades til ikke-sagkyndige, der med små og store fejl gør sådanne emner uforståelige for den læge læser? Hvor ofte må man ikke i sin frustration råbe ud i rummet: »Er der en ingeniør til stede?«

To ofre fra år 536

Thorbjørn Heick
Sognepræst, emeritus
Nygade 38
6270 Tønder

I IDEER den 4. marts fortsatte Morten Axboe Lotte Hedeagers beskrivelse af fimbulvinteren 536-7 evt., hvor et støvslør gav misvækst verden over to somre i træk. Morten Axboe påviser, hvordan

spor af den guldrigdom, der prægede Norden i 400-tallet og begyndelsen af 500-tallet, tilsyneladende forsvandt efter 536. Axboe nævner selv guldhornene, som stammer fra begyndelsen af 400-tallet, men kommer nærmere ikke ind på, at det må være nærliggende at forestille sig guldhornene ofret i 536-37.

Der var to guldhorn. De blev fundet i Vestslesvig ved Møgeltønder i 1600- og 1700-tallet. Det ene stak op af jorden på en piges vej til og fra Tønder, det andet blev fundet, da en bonde gravede i sin jord cirka syv meter derfra. De er næppe blevet nedlagt samtidig, så ville de nok have ligget nærmere hin-

anden. Men det må have været på et helligsted, eftersom de lå i nærheden af hinanden. Man kan nu forestille sig, at det ene horn blev nedlagt år 536. Og da det ikke hjalp, så det andet året efter.

Selv om det var en guldrig tid, så må de to horn have været noget særligt »jævnligt« for en herskende slægt i Vestslesvig, og det må virkelig have været et offer for dem. Når man senere glemte dette offer, kan det skyldes glæden over, at verden blev til igen. Men det kan jo også være, at den herskende slægt er blevet skubbet bort af folkevandringerne, eventuelt at den selv er rejst bort, over til England med dem fra Angel.

Pragmatisk. Danmarks Højesteret er et barn af tiden og vil forventeligt få en stadig mere markant rolle.

350 års gruppearbejde

Af JONAS CHRISTOFFERSEN
Direktør, dr.jur.
Institut for Menneskerettigheder

Danmark har gennem de seneste 50 år været udsat for meget væsentlige forandringer, der i vidt omfang er kommet udefra. Medlemskab af den Europæiske Union har påvirket alt, internationaliseringen gennemsyrrer retten, den demografiske udvikling er ændret som følge af indvandring, ligesom teknologien, økonomien og produktionsapparatet er uigenkendeligt for den, der for eksempel deltog i fejringen af Højesterets 300 års jubilæum i 1961.

Det kan lyde kedeligt, og det er lidt tørt, men enhver (voksen) med sand interesse i danske samfundsforhold bør læse den jubilæumsudgivelse, Højesteret sendte på gaden i anledning af sit 350 års jubilæum den 14. februar 2011. Bogen opdaterer det mammutværk i to bind, der i 1961 blev udgivet til fejring af Højesterets første 300 år, så man kan nu nøjes med at opdatere historieskrivningen – og ikke mindst reflektere over Højesterets nutidige rolle.

De fleste vil nok ile til højesteretsdommer Jens Peter Christensens bidrag om Højesterets forhold til de andre statsmagter, men det er anbefalelsesværdigt først at få et indtryk af Højesterets prægtige lokaler i bygnings- og kulturhistoriker John Eriksens rigt illustrerede kapitel om rettens rammer. Dernæst kan man springe til bidraget fra retshistoriker Ditlev Tamm, der med vanlig let pen kaster et historisk perspektiv på Højesteret og blandt andet fremhæver den historiske tilknytning til kongemagten.

Højesteret er ikke etableret som en selvstændig domstol, men har udviklet sig uafhængigt, efterhånden som tiden var moden til det. Ditlev Tamm finder ikke, at alder er en fordel for en domstol, der går tilbage til enevælden, men samtidig skriver han med et glimt i øjet: »Den danske Højesterets styrke er, at man ved, at det 'sidste ord' er sagt ud fra saglige vurderinger og vel nogenlunde så juridisk kompetent, som det kan blive i dette land.«

Højesteretsdommer Lene Pagter Kristensens bidrag om Højesterets arbejde siden 1961 er spækket med oplysninger om blandt andet rekruttering og de talrige opgaver, Højesteret

Også i landets Højesteret sidder man i rundkreds og laver grundigt gruppearbejde.

FOTO: KJELD NAVNTOFT/SCANPIX

varetager udover at afgøre tvister. Interessen må for de fleste blive vakt i beskrivelsen af Højesterets arbejds metode, der vel bedst kan beskrives som ensom, tung og grundig forberedelse til gruppearbejde. Højesterets dommere arbejder uhyre tæt sammen om navnlig formuleringen af afgørelser. Arbejdskulturen kræver gode samarbejdsevner, respekt for andres synspunkter og erkendelse af egne begrænsninger. Resultaterne kan være klare, men formuleringerne er fremkommet i brydningen af synspunkter.

Advokaternes rolle behandles af advokat Per Magid og højesteretsdommer Michael Reklings, der tidligere var advokat. Kapitlet er vel mest interessant for advokater, men læsningen giver fornemmelsen af det store pres, der hviler på advokaterne, ligesom hensynet til advokaterne angives som en del af begrundelsen for dommernes tradition med ikke at afbryde med spørgsmål til advokaterne. At advokater er besvimeret i retten efter spørgsmål var for mig en nyhed.

Læsere med særlig interesse bliver beriget med grundige og velskrevne bidrag om Højesterets udvikling af erhvervsretten, skatteretten og strafferetten, som professor Jan Schans Christensen, højesteretsdommer Jon Stokholm henholdsvis professor Gorm Toftegaard Nielsen tager sig af.

DET helt fundamentale og grundlæggende spørgsmål om Højesterets rolle som den tredje statsmagt behandles over 100 veloplagede sider af højesteretsdommer Jens Peter Christensen. Med udgangspunkt i magtadskillelselæren beskrives dommeres uafhængighed, udnævnelse og ikke mindst selvopfattelse. Dernæst rundes Tvind-sagen som optakt til en kort redegørelse for etableringen for godt 100 år siden af Højesterets adgang til at tilsidesætte lovgivning som stridende mod Grundloven. Denne prøvelsesret nyder i dag bred politisk opbakning, selv om den blev opfundet af Højesteret.

Kernespørgsmålet er derfor ikke, om Højesteret kan komme på en piedestal og tilsidesætte lovgivers beslutninger, men derimod hvilke trin der findes på den stige, Højesteret kan kravle op ad. Jens Peter Christensen var som professor blandt de skarpeste modstandere af domstolens selvstændige fortolkningsstil, og den grundholdning fornægter sig ikke i den både lette og grundige gennemgang af spørgsmålet om Højesterets rolle som forfatningsdomstol. Det trækker efter min mening ikke fra, men læseren bør vide, at forfatteren står solidt plantet i den skole, der ikke tilskriver domstolene nogen særlig fremskudt position i grundlovsfortolkningen. Når Jens Peter Christensen konkluderer, at Højesteret har forvaltet sin mere fremskudte position med respekt for dansk forfatnings tradition for grundlovsfortolkning, så er det vel hans måde at sige på, at Højesteret heller ikke fremover bør forlade denne tradition til fordel for en mere selvstændig fortolkning af grundloven.

Højesterets rolle som kontrollant af forvaltningen – altså rollen som forvaltningsdomstol – er en anden, fordi den rolle som regel ikke involverer magtbalancehensyn til lovgiver. Igen favner beskrivelsen fortid og nutid, ligesom der ses nærmere på forholdet til Folketingets Ombudsmand. I Jens Peter Christensens

øjne og ord er ombudsmanden orienteret i retning af »en fast, uforstyrret principorienteret linje«, hvorimod Højesteret »jævnligt er mere tilbøjelig til at forholde sig en kende mere jordnært, pragmatisk og praktisk« til de retlige tvister.

Forvaltningsdomstolens rolle har sine grænser, for eksempel når det drejer sig om politisk-økonomiske prioriteringer og menneskeretlige afvejninger. Hvad det sidste angår, konstaterer Jens Peter Christensen, at det formentlig, lige siden Den Europæiske Menneskerettighedskonvention blev inkorporeret i dansk lovgivning i 1992, har været urealistisk, at lovgiver – og ikke domstolene – skulle udfylde de menneskeretlige standarder og sørge for, at dansk ret var i overensstemmelse med internationale standarder.

I denne anmelders optik er det i og for sig hverken lovgivernes eller domstolens skyld, at domstolene i dag spiller en mere fremtrædende rolle end tidligere. Sådant er det bare gået. Derfor kan der også i Højesteret opstå fundamental uenighed om rollen, således som det kom til udtryk i sagen om 28 års-reglen, som fire dommere accepterede, og tre fandt diskriminerende. Jens Peter Christensen lægger ikke skjul på sin manglende begejstring for mindretallets standpunkt.

Den vigtigste lære af bogen er formentlig, at Danmarks Højesteret er en overordentlig pragmatisk domstol, der stille og roligt har udviklet sin opgave med (ikke altid lige sikker) sans for tidens krav. Højesteret er et barn af tiden, der forventeligt vil placere Højesteret i en stadig mere markant rolle. Ikke fordi Højesteret ønsker og opsøger det, og ikke fordi det nødvendigvis er godt for samfundsudviklingen, men fordi det kan vise sig nødvendigt af grunde, som vi måske kun har set konturerne af.

Hvis man vil forstå magtbalancen i det danske demokrati, må man forstå domstolens historiske og nutidige opfattelse af magtbalancen. Weekendavisens læsere kan anbefales at spendere knap 300 kroner og opnå sjælden indsigt ved læsning af jubilæumsbogen.

»Højesteret – 350 år« af Per Magid, Torben Melchior, Jon Stokholm og Ditlev Tamm (red.). Gyldendal, 2011.